

Könyvszemle a vagyoni viszonyok megállapítására. ¹⁾ A kir. ítélőtábla a felfolyamodásnak helyt ad és ehhez képest jogosulnak mondja ki az F. J. r.-t.-nak ellenzését az elsőbíróság által elrendelt szemle üzletében és telepén könyveinek, feljegyzéseinek, áruraktárának megtekintése útján foganasítandó birói szakértői szemle ellen és az elrendelt szakértői szemlének ilyen értelemben való foganasítását mellőzni rendeli. *Indokolás:* Valamely kereskedelmi cég által vagy ellen indított perben a K. T. 36. §-a értelmében a kereskedelmi cég könyveinek felmutatása, egész terjedelmük szerint leendő megtekintés végett csak örökösödés, vagyonszövetség, társasági vagyon felosztása és csőd esetében rendelhető el.

Ezt a rendelkezést a Pp. 322. §-a is fenntartotta.

Nem lehet tehát kétséges, hogy egy, a cégtől különálló személyek között folyamatban levő perben is a kereskedelmi cég könyveinek felmutatási kötelezettsége a Pp. 322. §-a értelmében annál tovább nem terjedhet.

Minthogy pedig a felek között folyamatban levő per házasság felbontása és ezzel kapcsolatban az alperes nőtartási igényének megállapítása iránt folyik, kétségtelen, hogy a K. T. 36. §-ában meghatározott terjedelemben — mint ahogy ezt az elsőbíróság rendeli. — a kereskedelmi könyvek, okiratok, összes feljegyzések, áruraktár egész terjedelmük szerint leendő felmutatása, illetve rendelkezésre bocsátása végett és az ezzel egyértelmű szakértői szemle el nem rendelhető.

De egyébként is a peres felektől különálló harmadik személy a Pp. 344. § 2. bekezdése értelmében jogosan ellenezheti az ilyen szemle megtartását akkor is, ha abból reá, vagy más olyan személyre, akinek nevében a szemletárgyat bírja, kár vagy jelentékeny sérelem származik, már pedig nem lehet kétséges, hogy egy részvénytársaság egész üzletmenetére kiterjedő szemle és nyomozás a részvénytársaság üzletmenetét nyilvánvalóan hátráltatja és a szakértői véleményben az egész üzletmenet vitelére is kiterjedően előadott adatok és ténymegállapítások, amelyekhez a felek és képviselőik is hozzáférhetnek, alkalmasak lehetnek a cég hitelének veszélyeztetésére, üzleti titkainak felfedezésére s így nyilvánvaló, hogy egy ekként foganasított szemle a cégre jelentékeny sérelemmel és kárral jár. (Budapesti Tábla, 1926 dec. 22. P. XI. 1179/1926. sz. Andorffy.)

¹⁾ V. ö. Polgari Jog folyó évf. 41. l.

Ez a határozat mintaszerű okfejtéssel vonja meg azt a hárt, amelyen túl a bíró nyomozó jogköre nem terjedhet anélkül, hogy beleütközék a „*my house, my castle*” nálunk kodifikálatlan, de a dolgok természetes rendjében mégis élő jogszabályába. A szabályszerűen létrejött, bejegyzett és közzétett részvénytársaság önálló, a részvényesektől és az érdekeltektől különböző jogi személy, amelyet a személyiségi jogok megilletnek oly mértékben, amennyire ezt ki nem zárja az, hogy nem természetes személy. Igénye van tehát a diszkréciónak arra a fokára is, amely hármintó, a peres felektől különböző harmadik személyt megillet. A peres felek bizonyítási érdekénél előbbrevaló — mert szinte közjogi jellegű — az az érdek, hogy harmadik személyt a peres felek a maguk vitájával ne molesztálhassanak és jelesül kereskedőt ne kényszeríthessenek oly körülményei felfedésére, amelyek nyilvánosságra hozatalának ő jogszabálynál fogva kötelezve nics. De vajjon csakugyan iratlan jog-e ez? A Pp., igaz, hallgat róla, Amde halhatatlan Werbőczynk azt tanítja, hogy ha a bíró a törvényszéknek vagy saját házának ablakából látná, hogy valaki mást meggyilkol és a gyilkost feljelentés hiányában önmagától kiváltatás alá vonná, helytelenül járna el: aliud est enim simpliciter scire, et aliud est, prout debet, iudex scire . . . Sic etiam iudex debet informare constientiam suam in his, quae ad propriam personam altinant, secundum ea, quae in publico iudicio sciri possunt. (Tripartitum, Prologus Tit. 16.) M.

Külföldi joggyakorlat.

Francia felsőbírósági gyakorlat a társasági jog köréből.

1. *Közgyűlési határozat felülbírlása a bíróság részéről.* A mérleg jóváhagyása végett összehívott közgyűlés ennek egyes adataim oly változtatásokat eszközölhet, aminőket szükségesnek tart, hogy azt pontossá és valódivá tegye; így pl.: további leírásokat eszközölhet.

A bírónak nincs joga sem megbírálni, sem megváltoztatni a rendkívüli közgyűlésnek szabályosan hozott határozatait, amelyek a részvényesekre nézve kötelezők; jelesül, egy rendkívüli közgyűlés elhatározhatja a társaság alaptörvényének leszállítását valamely korábbi üzleti év kedvezőtlen eredménye alapján, még akkor is, ha három későbbi üzletév hasznothozó volt. (Cour de Cass. 1926 jun. 22., Revue des Sociétés XLIV. évf., 8—9. füzet, 370. 1.)

2. Ha az alakuló közgyűlés óvatosságból és titkos tartalék teremtése céljából, az okok tudatában, az egyik társ nem készpénzbeli betétjét rendkívül csekély értékben vette figyelembe, az egyszerű rendes közgyűlésnek nincs módjában ezen értékelést utóbb a mérleg valódi-